

Visioner for udvikling af området nord for Nexø havn

(med idéer til Nordfilet grunden og havnefronten)

Februar 2014

Støttet af Ministeriet for By,
Bolit og Landdistrikter og EU

Landdistrikter.dk

Introduktion

Den 27. august 2009 vedtog kommunalbestyrelsen "Udviklingsplan for Nexø havn og by". Intentionerne i planen er sammenfattet således:

- De sydlige havnearealer og bassiner bør forbeholdes og udvikles til industri og fiskeri, og en sydlig indsejlingsmulighed bør undersøges.
- De nordlige havnearealer bør på sigt reserveres som bynære havnearealer med mulighed for boliger, lettere erhverv, turisme og oplevelser og bynære rekreative områder.
- Der bør bygges boliger på "Nordfilet-området", men der skal samtidig sikres offentlig adgang til området.
- Det bør overvejes, om nogle af de eksisterende bygninger og anlæg kan bevares, men med en ændret anvendelse.

Vi er en gruppe Nexø borgere, som i forlængelse af disse planer er gået sammen om at tage initiativ til en udvikling af de rekreative muligheder i det grønne område nord for havnen og området omkring Stenbrudssøen, så der bliver en naturlig sammenhæng mellem havnen mod syd og det rekreative område i byens nordlige ende. Nogle af idéerne rækker ind over Nordfilet grunden og beddingspladsen foran Skatecentret. Gruppen har gennem 2013 deltaget i en række workshops arrangeret af BBS, BRK og LAG-Bornholm under overskriften "Lokale ressourcer i spil". Gruppen består indtil videre af repræsentanter for Erhvervsgruppe Øst, Nexø borgerforening, Nexøhuset, Nexø Kristne Skatecenter, Nexø kajakklub og deltagere i projekt "Både og". Vi har et ønske om at inddrage så mange lokale foreninger og enkeltpersoner i det videre arbejde som muligt, for hvis visionerne skal realiseres, er det nødvendigt med en bred en opbakning.

Vi har udfærdiget en visionsplan med det overordnede sigte at gøre de grønne områder nord for byen tilgængelige for så mange brugere som muligt gennem et sammenhængende stisystem. Derudover ønsker vi at tilføje området nogle rekreative værdier og aktivitetsmuligheder, så det inviterer til ophold og samvær. Planen er ikke nagelfast men under stadig udvikling, hvorfor vi ikke har lagt os fast på den endelige udformning eller placering af de enkelte elementer. Den er tænkt som et idékatalog, der kan spille sammen med "Udviklingsplan for Nexø havn og by" og visionskataloget fra projekt "Både og" og samtidig være i overensstemmelse med Friluftsrådet på Bornholms anbefalinger til friluftsliv i bynære omgivelser.

Inden planerne kan realiseres, skal der indhentes tilladelser fra flere instanser som f.eks. Naturstyrelsen, Kystdirektoratet, Regionskommunen, de berørte lodsejere m.fl. Der skal også skabes finansieringsmuligheder fra fonde mv., så der er lang vej endnu, men et sted skal man jo begynde.

Vi håber, at vores præsentationsmateriale vil give dig som ressourceperson og/eller din forening lyst til at være med i arbejdet, så Nexø kan tiltrække tilflyttere og arbejdspladser ved fortsat at være en spændende by at bo og arbejde i.

Et udbygget og sammenhængende stisystem

Regionskommunen åbnede for nogle år siden en del af Nørrebækken. Samtidig anlagde man en sti langs bækken fra Ibskervej bagom Glas- og Keramikskolen og Stenbrudsgården til Stenbrudsvej ved Halleklippen. Denne sti vil vi gerne udbygge med en sti langs kysten fra Nordfilet grunden ud forbi Stenbrudssøen og op til landevejen, hvor den nuværende sti ender men også med tilslutning til kyststien ved Halleklippen. Derudover ønsker vi 2 forbindelsesstier. Den ene fra Nørrebækkens udløb i havet, ind forbi Nexøhuset og langs den åbnede å op til den nuværende sti. Den anden fra kyststien op mellem campingpladsen og Stenbrudssøen til landevejen overfor Konservesfabrikken og videre fra Glas- og Keramikskolens P-plads til den nuværende sti. Hvis der endvidere etableres en sti fra Møllekullen til Paradisvej, kan Paradisbakkeskolen og Nørremøllecentret få kort afstand til stisystemet. Systemet ville herfra kunne føres videre sydpå ad eksisterende veje, stier, randzoner mv. fra Nexø hallen til Ferskesø området, så der i sidste instans kunne etableres en grøn ring om Nexø.

Motionssti/hjertesti i smuk natur

For at opleve kysten fra Nordfilet grunden til Stenbrudssøen skal man i dag være ret terrængående. Vi vil gerne gøre det smukke naturområde ved søen, bækken, skoven og markerne tilgængeligt for alle, gående, motionister, cyklister, gangbesværede og ikke mindst for beboerne i Nexøhuset, som via forbindelsesstien vil få direkte adgang til stisystemet. Stiens belægning afgør, hvilke brugergrupper, man ønsker at imødekomme (se silhuetter). Langs stien kan der opstilles informationstavler om relevante emner som sandstenskysten, de tidligere laguner, Stenbrudsgården, de to stenbrudssøer m.m.

Stisystem i nordlig bydel. Fuldt optrukken linje = eksisterende sti. Stiplet linje = ny sti

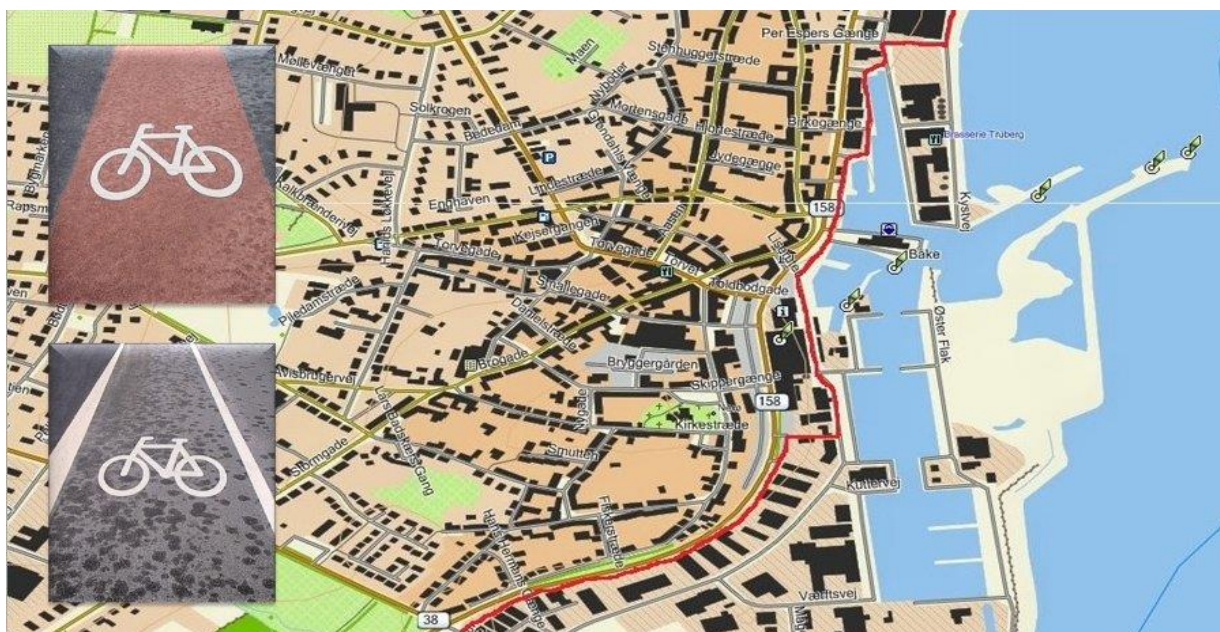
Afmærket cykelsti gennem Nexø havn

Cykelturister kører i dag gennem Nexø ad Sdr. Landevej, Havnen, Ndr. Strandvej og Stenbrudsvej – én af de mest befærdede strækninger på Bornholm med tung trafik. Gennem de senere år er der afmærket cykelsti i siden af vejbanen. Herved er vejen blevet smallere, så parkerede biler forhindrer, at 2 biler kan passere hinanden. Ofte holder bilerne ulovligt parkerede ved fortovet, så cyklisterne tvinges ud på vejbanen, og ved centrum, hvor trafikken er tættest, er der ingen cykelsti pga. pladsmangel. Derved opstår der mange farlige situationer.

Med en farvet belægning el.lign. og skiltning kunne man forholdsvis enkelt afmærke en cykelsti gennem Nexø by via havnefronten. Kun ved den gamle sliske i Nordhavnen er der en niveauforskel op til Jernbane-museet på en lille meter, som skulle udjævnes. Ved en sådan linjeføring ville man opnå flere fordele:

Den bløde trafik ville blive adskilt fra den tunge trafik. Cyklisterne ville således få en mere sikker og afvekslende tur og opleve Nexø som en havneby. Undervejs ville man nordfra opleve de aktiviteter, der er foreslået andetsteds: Skater- og parkourbanen foran Nexø Kristne Skatecenter. Dernæst ville man ledes forbi Bornholms Jernbanemuseum og tørdokken med Svane byggeriet, Polensfærgen, fiske forretningen og restauranterne på pieren og markedsdage på Fisketorvet. Her kunne man etablere en cykelparkering, så turisterne via "Slipset" enten kunne dyppe tærerne fra den planlagte trappe ned til vandet eller gå ad det bilfri strøg Toldbodgade op til byens centrum. Fra Fisketorvet og videre sydpå kunne man enten lade cykelstien følge Sdr. Hammer eller, hvis man ønsker at forbeholde de sydlige bassiner som arbejdsområde, dreje stien op til Sdr. Landevej mellem Sdr. Hammer nr. 12 og 14, hvor der i forvejen er et gænge med en trappe og en sliske til cykler op til den lille P-plads syd for InHouse, og derefter lade den følge den nuværende cykelsti til Netto. Hvis sti systemet i det grønne område forbi Nexø gamle Røgeri, Nexø Familiecamping og Stenbrudssøen gennemføres, ville stien i den nordlige ende slutte sig til det overordnede cykel vejnet på Nørremarksvej og mod syd til cykelvejen mod Balka/Snøgebæk.

Trafiksikkerheden ville øges, og cyklisterne ville få en mere varieret oplevelse af natur, havn og by, uden at de blev ledt uden om eller forbi byens forretninger.

Genskabelse af en historisk lagune

Som det fremgår af nedenstående historiske kort har det grønne område nord for Nexø by ikke altid set ud som det gør i dag. Naturen har igennem tiden formet og ændret kysten og dannet indsøer og laguner, det såkaldte Ålehav. På fotoet kan man se en lagune, der så sent som i 1942 optog ca. halvdelen af det nuværende græsareal. Efter bombardement i 1945 fyldte man lagunerne op med ruinrester fra de sønderbombede huse og udlagde området til en græsklædt fælled. Siden har området ligget uændret hen og fremstår i dag som et lidt karakterløst landskab, som ikke opfordrer til ophold, aktiviteter eller samvær undtagen på de ganske få dage om året, hvor der afholdes arrangementer af forskellig art.

1864

1883

1930

Ndr. Strandvej 14. juni 1942. Bemærk Ålehavet til venstre. Det var der alle murbrokkerne blev kørt hen efter bombardementet.

1942

Det grønne område er det eneste sted inden for Nexø's bygrænse, hvor man har direkte udsigt til havet – udsigt, men ikke adgang, da kystens karakter ikke indbyder til soppeture eller havbad. Her er man henvist til Halleklipperne, som ikke er tilgængelige for gangbesværede, eller Balka strand, hvis man vil til en børnevenlig strand. Ved at genskabe en af de historiske, lavvandede laguner og sikre den med en forkastning ville man få mulighed for at skabe en strand langs lagunens indre bredder. Således kunne man skabe en oase, som sammen med de andre elementer i projektet ville opfordre til ophold, friluftaktiviteter, samvær og naturoplevelser. Området ville få nyt liv og blive en magnet for byens borgere og gæster. Der ville skabes en naturlig sammenhæng mellem bymidten, havnen og naturområderne mod nord. Kanalen, som er skitseret andetsteds, kunne føres frem til lagunen, ligesom den åbnede Nørrebæk kunne få sit udløb i lagunen i stedet for direkte i havet.

Aktiviteter på græsområdet

Ud over en grill hytte kunne der etableres aktivitetsmuligheder i området. Vi ved, at der er ønske om en legeplads, men der kunne f.eks. også udlægges en eller flere petanque baner. Stisystemet ville tiltrække motionsløbere, og i den forbindelse kunne man opstille udendørs fitness redskaber enten på græsplænen eller diskret placere dem i en gruppe et passende sted i skoven langs stien. Mulighederne er mange, men de skal overvejes nøje, så området bevarer sit rekreative udtryk og ikke bliver tivoliagtigt.

Petanque bane

Fitness
redskaber

Legeplads

Grill/bål hytte

Allerede i dag mangler der opholdsmuligheder og borde/bænke til besøgende i det grønne område, som ønsker at spise deres medbragte mad, f.eks. fastboende, turister, børnehaver og andre institutioner på tur. Med det øgede besøgstal, som må forventes, når området åbnes for publikum gennem bedre adgangsforhold, og når det gøres mere attraktivt og rekreativt, vil der også være et behov for at kunne raste og søge ly og læ for regn og blæst. Vi forestiller os en enkel hytte i simple materialer, der også kan benyttes i forbindelse med de tilbagevendende traditionelle arrangementer, som afholdes på pladsen, som f.eks. Sankt Hans aften og skulpturuge.

Frilægning af Nørrebækken

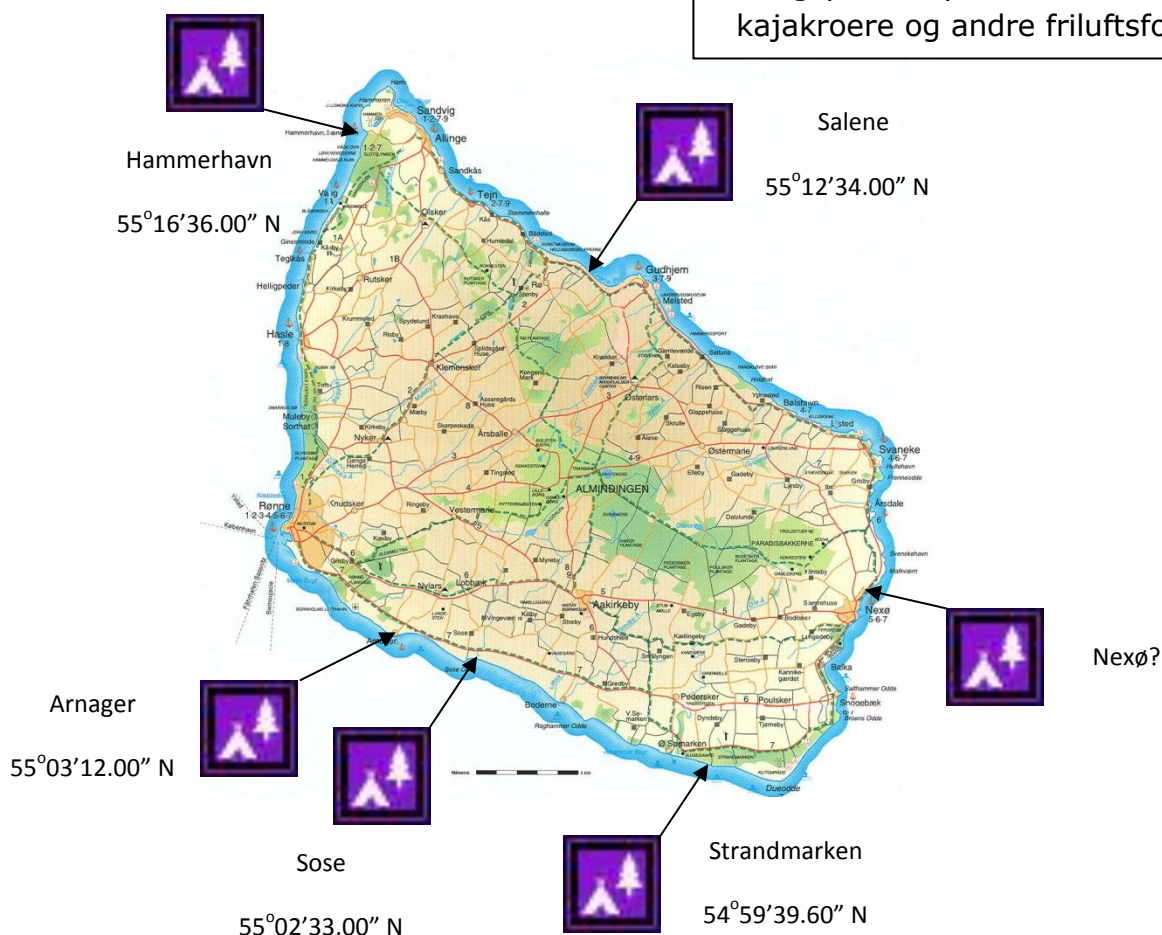
Nørrebækken var tidligere var rørlagt, men blev for nogle år siden åbnet på en lang strækning fra området bag Nørremølle centret til området for enden af Højbovej (den fuldt optrukne blå streg). Vi vil gerne have bækken åbnet de sidste 150 meter ud til havet (bortset fra Nexøhusets grund og Stenbrudsvej) – som vist med stiplede blå linje på kortet herunder. På den måde ville bæk og sti følges naturligt ad.

Shelter

Naturstyrelsens frie overnattingspladser på Bornholm for kajakroere og andre friluftsfolk

Efter et oplæg fra Nexø Kajakklub og DGI anlagde Naturstyrelsen for nogle år siden 5 kystnære primitive lejrpladser specielt med henblik på kajakroere, men de står selvfølgelig til rådighed for alle friluftsfolk. Meningen er, at nettet skal udvides til 8-10 pladser med ca. 15 kilometers indbyrdes afstand. Især mangler der pladser på klippekysten. Det ville være naturligt at etablere en primitiv plads på det grønne område i Nexø nær ved Nexø Kajakklubs hus, hvor der er landgangsmulighed for kajakker ved broen og sliken.

De nuværende lejrpladser er helt uden faciliteter, bortset fra pladsen i Hammerhavn, hvor man skal benytte de offentlige toiletter, da de ligger i et naturområde med mange turister og ganske meget færdsel. Da en evt. lejrplads i Nexø vil ligge omgivet af bymæssig bebyggelse med meget færdsel, vil det være en god idé at opføre et shelter for at give lidt privatliv til de overnattende og af samme grund vil det være nødvendigt med adgang til offentlige toiletter og affaldsdeponering, som det er foreslået andetsteds i vores projekt.

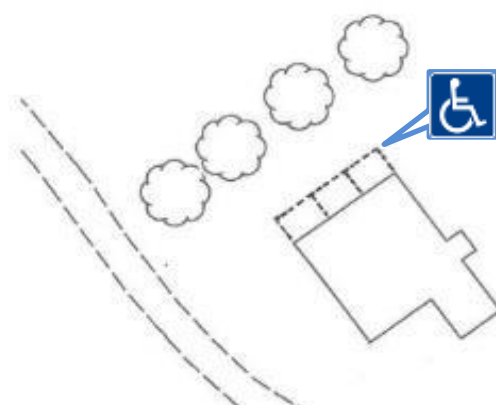
I stedet for en selvstændig shelter bygning, kunne shelteret indrettes i en tilbygning til kajakklubbens hus ved siden af de offentlige toiletter, som det er foreslået i det efterfølgende.

Offentligt handicapvenligt toilet

Med det antal besøgende, der allerede i dag er i det grønne område, er der behov for et offentligt toilet enten i det grønne område eller i det tilstødende havneområde, gerne i forbindelse med de skitserede P-pladser. Toilettet kan opføres som en selvstændig bygning eller indrettes i en ca. 2 meter bred tilbygning til Kajakklubbens hus mod nordvest, hvor der i forvejen er vand, kloakering og el. Her ville man også let kunne installere tilslutningsmuligheder for vand og el i forbindelse med de arrangementer, der afholdes i det grønne område. Alternativt kunne man indrette to handicaptoiletter, et omklædningsrum og en mindre sauna, som vinterbadere kunne benytte i forbindelse med en dukkert i den lagune, som er omtalt andet sted. Man kunne også indrette tilbygningen med to handicap toiletter og et shelter til primitiv overnatning i stedet for et selvstændigt shelter, som det er foreslået andetsteds i kataloget.

Fritstående toilet bygning

Toiletter i tilbygning

P-pladser

Der mangler parkeringsmuligheder til de besøgende i området. I dag parkeres der lidt tilfældigt på pladsen foran Kajakklubben mellem klubhuset og molen. Parkeringspladser kan etableres flere steder, men gerne ved indkørslen til området eller med udsigt over havet, f.eks. som vist på de to skitser. Grusvejen forbi Kajakklubben bør asfalteres eller sikres på anden måde. En stor del af året er den meget ujævn med store vandfyldte huller.

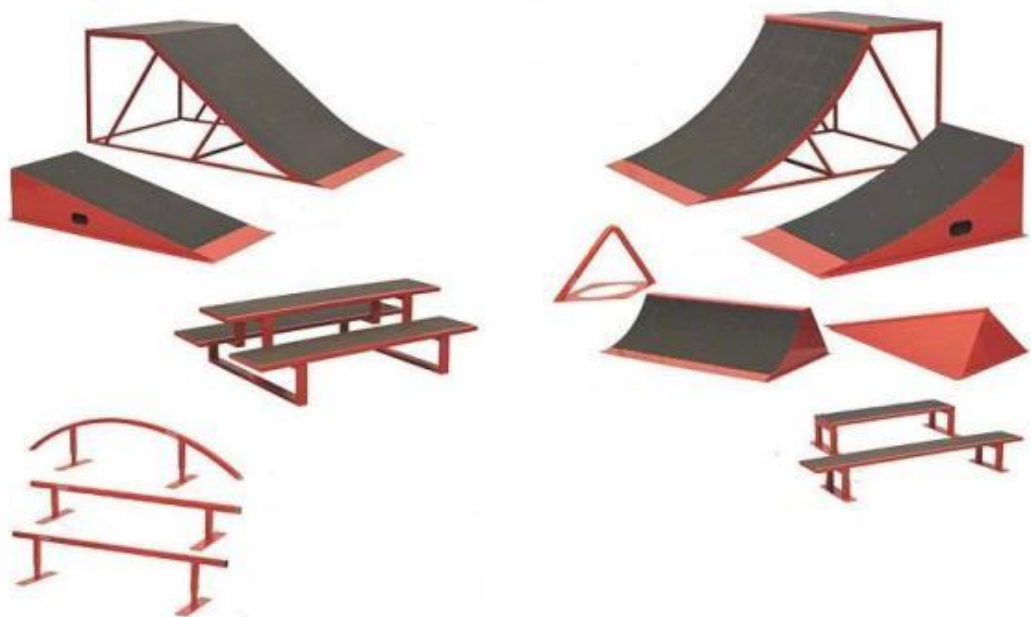
Asfaltering af gennemfartsvej

Gennemfartsvejen fra Pilebrovej til havet og videre sydpå langs kysten ned mod havnen fremstår det meste af året i en stand som det fremgår af nedenstående fotos. Flere steder fortrækker bilisterne at køre ud på det bløde græs for at undgå de store huller i vejen. Ca. en gang om året udbedres vejen ved påfyldning af materialer, men forholdsvis hurtigt opstår de samme huller igen. Forholdene kunne delvis afhjælpes ved at spærre vejen for gennemkørsel og dermed begrænse en del af trafikken, men det rigtige ville være at asfaltere de manglende 150 meter samtidig med etableringen af de foreslåede P-pladser.

Udendørs mobile skate-ramper

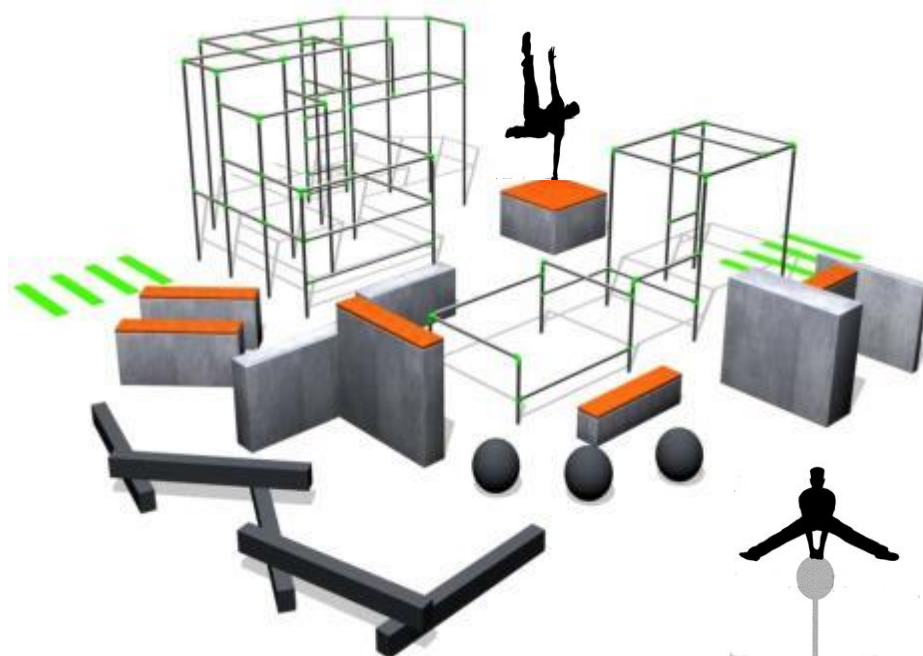
Som en naturlig forlængelse af de indendørs aktiviteter i Nexø Kristne Skatecenter kunne ophalerpladsen ved den gamle bedding foran Skatecentret omdannes til en udendørs skaterbane, hvor byens unge kunne samles og boltre sig udendørs, når vejret er til det. De mobile elementer ville give mulighed for at ændre på banen, så den hele tiden kunne give nye udfordringer. På en bænk eller to kunne forældre og andre sidde og nyde solen og aktiviteterne. Pladsen ville også være velegnet til en kunstig isskøjtebane om vinteren. I dag benyttes pladsen af Svane projektet til savbane, men dette projekt vil jo på et tidspunkt finde sin afslutning.

Parkour bane

På beddingspladsen foran skater hallen vil der også være plads til en parkour bane hvor, udøvere kan udfolde sig fysisk og bevæge sig rundt på banen i flydende bevægelser.

Kanal gennem byen - Nexøs Venedig

I "Udviklingsplan for Nexø havn og By" fra 2009 er den tidligere Nordfilet grund og området med de nedlagte urtehaver udlagt til helårsbolig- eller fritidsboligformål. Der står: "Området har en fortræffelig beliggenhed, både i forhold til kysten og bymidten og grænser op til nogle særdeles attraktive arealer til friluftsliv og rekreation. I dette område ligger tillige roklubbens klubhus og bådebro."

Vand skaber liv

Der er gennem de senere år udarbejdet flere principskitser for Nordfilet grunden. Vi vil gerne tilføje disse skitser et maritimt element ved at etablere en kanal fra slisken i Nordhavnsbassinnet og videre nordpå gennem Nordfilet grunden, for så at svinge østpå i området med de tidligere nyttehaver og udmunde i havet lige syd for Kajakklubbens hus eller i den omtalte lagune. Dette ville skabe en fornemmelse af at bo på en lille ø og samtidig fungere som bindeled mellem byen, havnen og det rekreative område nordpå. Hvis man samtidig øgede gennemsejlingshøjden for friskvandsindtaget under Sønder Flak i den sydligste del af havnen, ville småbåde, robåde og kajaker kunne sejle tværs gennem hele havnen og være med til at give liv både til havnebassinerne og det nye boligområde.

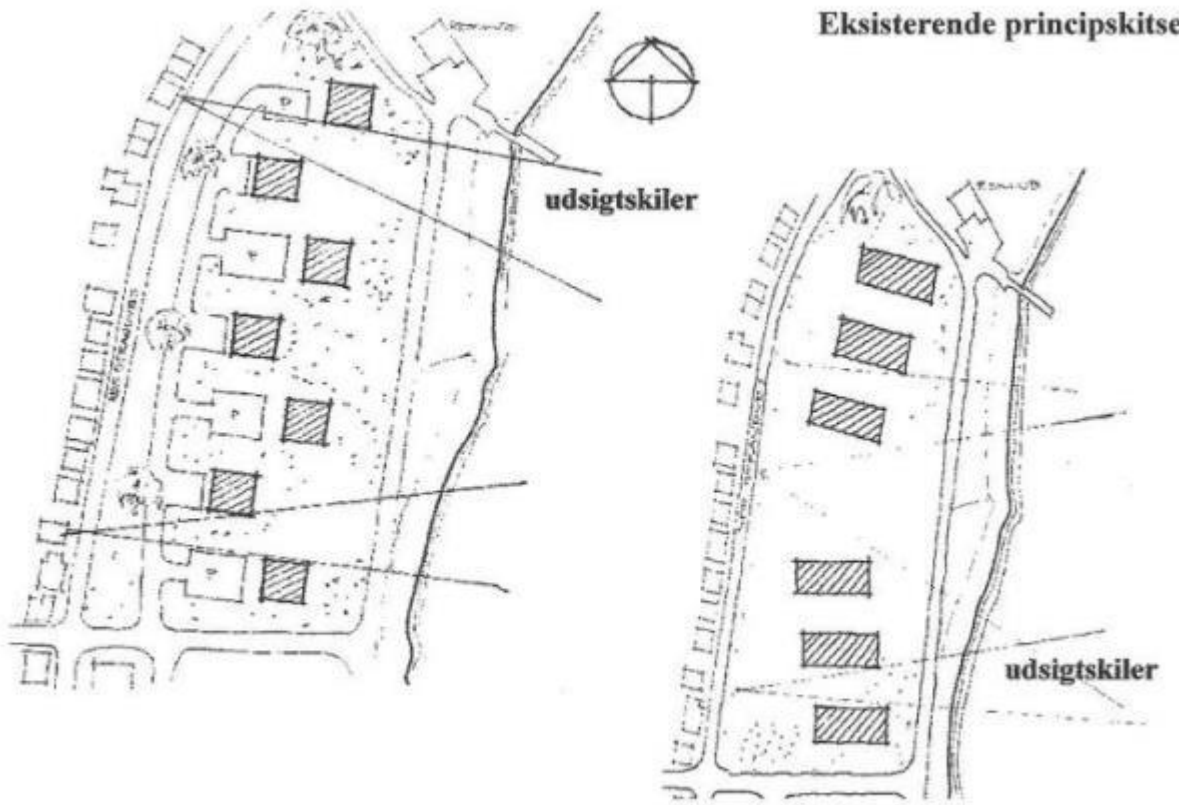
Billederne er fra en ny bydel, som er opført langs en kunstig gravet kanal i Strömstad i Sverige. En bebyggelse i Nexø skal selvfølgelig tilpasses de lokale bornholmske forhold.

I det følgende vil vi vise, hvordan de forskellige principskitser, der er udarbejdet for Nordfilet grunden, uden de store ændringer kunne give plads til en kanal gennem området.

Eksisterende principskitse

Alternativ principskitse

Eksisterende
principskitse

Alternativ
principskitse

Denne side viser Illustrationer fra "Udviklingsplan for Nexø havn og by". Tegningen viser, hvordan "Slipset" på Skippertorvet ender ved havnefronten med en terrasseret, som fører ned til vandkanten og giver adgang til vandet og en lav flydebro, hvor joller og kajaker kan lægge til. Illustrationerne gengives her for at vise, hvordan et maritimt element fra udviklingsplanen spiller naturligt sammen med visionskatalogets kanal idé.

Skitseforslag 1 med lagune udarbejdet af arkitektfirmaet Blå Streg på grundlag af elementerne i visionskataloget.

Skitseforslag 2 med kanal udarbejdet af arkitektfirmaet Blå Streg på grundlag af elementerne i visionskataloget.

